

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Beslut

1 (5)

Datum
2023-06-16

Diarienummer
10086-2023

Boverket
remiss@boverket.se

Remiss om Boverkets förslag till föreskrifter om skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö samt om hushållning med vatten och avfall, ert Dnr 29/2022

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Västra Götaland (länsstyrelsen) anser att föreskriften ska kompletteras med kvantitativa krav som inte är formulerade som funktionskrav.

Länsstyrelsen sammanställer sina generella synpunkter under rubriken Allmänna synpunkter och redogör för vissa detaljsynpunkter som redovisas under rubrik med kapitel och paragraf som finns i förslaget till föreskrifter.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen anser att det är positivt att nuvarande föreskrift, Boverkets byggregler (2011:16), delas upp och att föreskrifter om skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö samt om hushållning med vatten och avfall samlas i en föreskrift.

Länsstyrelsen anser att den föreslagna regelmodell som består av färre regler, och som är formulerade som funktionskrav samt endast innehåller bindande föreskrifter (i enlighet med Boverkets slutrapportering av regeringsuppdrag i december 2020), kommer leda till ökat tolkningsutrymme av reglerna. Ju större tolkningsutrymme det finns desto större är risken att kraven kommer att hanteras olika i olika kommuner. Det försämrar förutsägbarheten vid tillämpningen av reglerna och riskerar att försämma skyddet med hänsyn till hygien, hälsa och miljö samt hushållningen av vatten och avfall.

Funktionskrav kommer också vara otydliga för oerfarna byggare, t.ex. förstagångsbyggare och de som endast kommer att bygga en gång, vilket kan leda till missförstånd och att fel begås.

När tolkningsutrymmet av reglerna ökar försvårar detta för en digital automatisk hantering om kraven uppfylls. Detta kommer leda till att en det blir svårare att uppnå en enhetlig digital samhällsbyggnadsprocess.

Länsstyrelsen ser en risk i att det lämnas ett för stort utrymme för olika byggherrar att finna egna lösningar, vilka nämnden kommer ha svårt att kontrollera. Kommer de innovativa lösningarna att ske utifrån tankar om att göra rätt och bra eller kommer det att ske utifrån tankar om ekonomisk vinning? Det är genom lag, förordning och bindande föreskrifter som det ska ställas krav på lösningar som är acceptabla utifrån samhällets krav.

Utan tydliga krav ställs det större krav på tillsyn i efterhand. Länsstyrelsen bedömer att det är tveksamt om det finns resurser för detta hos landets byggnadsnämnder. Risken är att man skjuter på problemet framåt. Det kan även leda till förseningar i byggprocessen. Länsstyrelsen saknar ett resonemang kring hur förslaget säkerställer att byggnadsnämnden har tillräckliga rutiner eller möjlighet att fånga upp alla frågor som behöver granskas i olika ärenden.

Boverket anger att standarder kommer att få en viktig roll vid tolkning av byggreglerna. Standarder från SIS är inte allmänt tillgängliga och de kommer sannolikt inte att beställas av oerfarna byggare vilka kommer att gå miste om viktiga kravnivåer. Högsta domstolen har i ett beslut den 15 mars 2017, mål nr Ö 4833-16 uttalat att en grundläggande del av legalitetsprincipen i regeringsformen får anses vara att författningar ska finnas tillgängliga för var och en i läsbar form utan något krav på betalning.

Metoder för att säkerställa tillämpningen av bl.a. varsamhetskraven och förvanskingsförbudet behöver utvecklas parallellt med författningsförslaget.

Länsstyrelsen saknar resonemang om det faktum om förslaget på föreskrifter endast gäller byggnader och inte övriga byggnadsverk.

Sammanfattningsvis ser länsstyrelsen stora risker med den föreslagna regelmodellen och förslaget på föreskrifter, dels utifrån förutsägbarheten i regeltolkningen, dels utifrån om samhällets krav på skydd med hänsyn till hygien m.m. faktiskt kommer att uppfyllas. Förslaget förutsätter också att nämnderna genomför tillsyn i efterhand vilket ställer krav på resurser och kompetens i en högre utsträckning än vad länsstyrelsen bedömer finns idag.

1 kap. Övergripande bestämmelser

3 §

Enligt 1 kap. 3 § i förslaget får avvikelser göras i enskilda fall. Enligt dagens regler får detta ske efter godkännande av byggnadsnämnd. Detta

godkännande tas nu bort och man förlitar sig på byggnadsnämndens tillsyn. Detta kan riskera att försena projekt om nämnden i ett sent skede finner att det inte fanns skäl till avvikelse.

Ansvarsfördelningen mellan nämnden och byggherren är given i plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Enligt 10 kap. 23 § PBL ska de tekniska egenskapskraven kunna antas komma att uppfyllas vid ett visst tillfälle under byggprojektet. Är det rent lagtekniskt/föreskrifttekniskt möjligt att ge en enskild byggherre ansvaret att bedöma om det finns skäl att göra mindre avvikelser från föreskrifterna.

Av PBL framgår att det i vissa fall är möjligt att medge undantag från utformnings- och egenskapskraven på byggnadsverk (se 8 kap. 6 – 8 §§ PBL). 8 kap. 6 § PBL gäller krav på tillgänglighet och användbarhet. 8 kap. 7 § PBL gäller ändring eller flyttning av en byggnad. 8 kap. 8 § PBL gäller åtgärder som inte kräver bygglov eller anmälan. Genom 10 kap. 8 § plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, ges Boverket rätt att meddela de föreskrifter undantag som behövs för tillämpningen av bestämmelserna om undantag från utformnings- och egenskapskraven på byggnadsverk i 8 kap. 6–8 §§ PBL och 3 kap. 23 § PBF.

Boverket bör redogöra för vilket stöd man har för att skriva en regel om mindre avvikelse från föreskrifterna om skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö samt om hushållning med vatten och avfall.

14–18 §§

I 10 kap. PBL är det reglerat vilka kontroller som ske vid genomförandet av en byggåtgärd. Med vilket stöd införs det regler om kontroller utöver de bestämmelser om kontroller som finns i PBL.

Länsstyrelsen anser att det är lämpligare att detta tas upp i ett allmänt råd eller genom vägledning.

5 kap. Rumshöjd

1–2 §§

I författningsförslaget överlämnas ansvaret att bedöma om rumshöjden är tillräcklig till byggherren. Författningsförslaget saknar en beskrivning om hur ett säkerställande om en lämplig bedömning görs. Osäkerheten kring detta kan leda till stor risk för olämpligt låga rumshöjder i bostäder, vilket blir svårt eller omöjligt att korrigera i efterhand. Förslaget kan även innebära att byggherrar bygger bostäder med lägre rumshöjd än dagens krav på 2,40 meter för att på så vis rymma fler våningsplan inom gällande byggnadsrätt, i ett vinstdrivande syfte.

Länsstyrelsen har svårt att se på vilket sätt författningsförslaget gör det lättare för byggnadsnämnden att motivera högre takhöjder när sådana fall förekommer. I stället ser länsstyrelsen en större sannolikhet att förslaget kan innebära att fler bostadsrum byggs med olämpligt låga rumshöjder.

12 kap. Allmänt vid ändring av byggnader

4–6 §§

Länsstyrelsen delar i och för sig Boverkets uppfattning att det finns ett behov av att precisera förvanskningförbudet i 8 kap. 13 § PBL och varsamhetskravet 8 kap. 17 § PBL vid ändring av byggnader. En sådan precisering bör dock inte ske i föreskrifter utan genom förtydligande i lagtext eller genom vägledning från Boverket.

Konsekvensutredningen

Avsnitt 7.3.1

Länsstyrelsen konstaterar att Boverket bedömer att det inte kommer ske någon ökning av antalet överklagade beslut om start- eller slutbesked till följd av författningsförslaget. Länsstyrelsen delar inte den bedömningen. Länsstyrelsen befarar att nya byggregler kommer att medföra en ytterligare ökning av antalet överklaganden och att arbetsbelastningen inte endast initialt kommer bli högre. Avsaknaden av vägledning från Boverket kommer därtill sannolikt ge utrymme för skilda tolkningar i olika delar av landet och behovet av rättspraxis kommer därmed öka för att skapa en likvärdig tillämpning.

Avsnitt 7.3.2

Boverket ska tillsammans med länsstyrelsen ge tillsynsvägledning i enlighet med 8 kap 13-14 §§ PBF. Införandet av ett ändrat regelverk för byggregler kommer att innebära ett ökat behov av vägledningsinsatser. Arbetet kommer inledningsvis att bli resurskrävande. Men även fortsättningsvis kommer sannolikt behovet av tillsynsvägledning att öka när kommunerna ska ingripa senare i byggprocessen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av avdelningschef Lena Malm med länsjurist Jonas Ledelius som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsjurist Beatrice Buskas medverkat.

